

**การยอมรับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุข
ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร**

People's Acceptance toward the Role of Health Volunteers in Bangkok

วิทยานิพนธ์

โดย

อุทุมพร อภิระธรรม

เสนอต่อคณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

พ.ศ. 2537

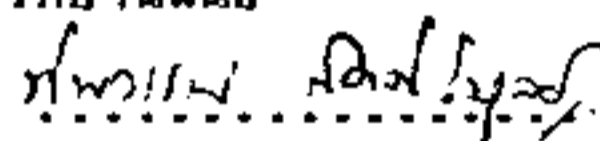
วิทยานิพนธ์ : การยอมรับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
People's Acceptance toward the Role of Health Volunteers
in Bangkok

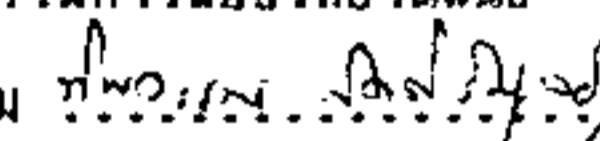
โดย : นางอุทุมพร ธีระธรรม
Mrs. Authumporn Thiradhama

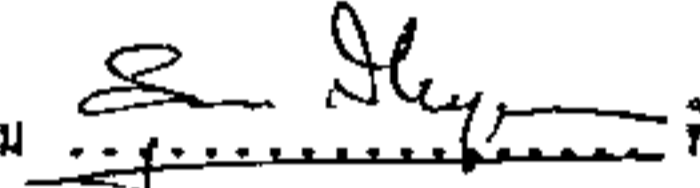
นักศึกษาคณะพัฒนาสังคม : รุ่นที่ 8

รหัส 520322013

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) ได้

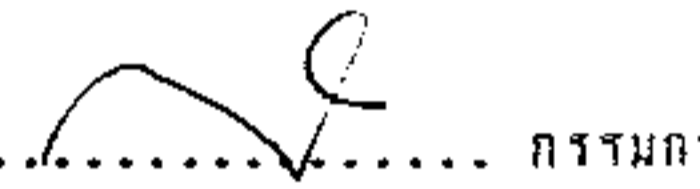
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ลงนาม ประธาน
(อาจารย์ ดร.ทินวรณ์ กิตติวิบูลย์)
วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2537

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ลงนาม ประธาน
(อาจารย์ ดร.ทินวรณ์ กิตติวิบูลย์)
วันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2537

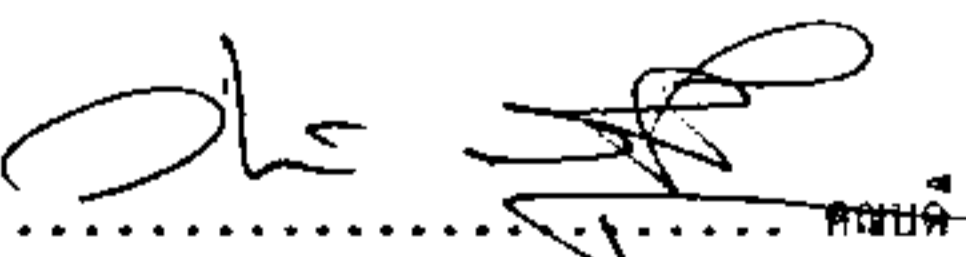
ลงนาม ที่ปรึกษา
(อาจารย์สุภา กิติวิบูลย์)
วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2537

ลงนาม กรรมการ
(อาจารย์สุภา กิติวิบูลย์)
วันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2537

ลงนาม ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สากุล จริยวิธานนท์)
วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2537

ลงนาม กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สากุล จริยวิธานนท์)
วันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2537

คณะพัฒนาสังคมอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

.....
(นายวิชัย รุพชาติ)
วันที่ 24 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2537

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง : การยอมรับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขของประชาชน
ในกรุงเทพมหานคร

โดย : นางอุทุมพร ภิระธรรม

ชื่อปริญญา : พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

วิชาเอก : การปฏิบัติการทางสังคม

ปีการศึกษา : 2537

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาการยอมรับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสส.) 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับของประชาชนต่อบทบาท อสส. และ 3) เพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงบทบาท ตลอดจนประสิทธิภาพในการทำงานของ อสส.

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานโดยสำนักอนามัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 211 คนการสุ่มตัวอย่างเป็นแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ตัวแปรอิสระที่ศึกษาได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน รายได้ การศึกษา การดำรงตำแหน่งในชุมชนการรับรู้เกี่ยวกับ อสส. การรับรู้แหล่งความรู้เรื่องสุขภาพอนามัย ความคุ้นเคยระหว่างประชาชนกับ อสส. การปฏิบัติตนด้านสุขภาพอนามัย ความเชื่อในวิธีการรักษาพยาบาล และทัศนคติต่อ อสส. ตัวแปรตาม คือ การยอมรับบทบาท อสส. ในด้านการเชื่อปฏิบัติตามคำแนะนำและในด้านความพึงพอใจในการให้บริการ การเก็บ

ข้อมูลทำโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามรวม 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม ส่วนที่ 2 ข้อมูลการรับรู้เกี่ยวกับ อสส. แหล่งความรู้ด้านสุขภาพอนามัย และความคุ้นเคยระหว่างประชาชนกับ อสส.-ส่วนที่ 3 การปฏิบัติตนด้านสุขภาพอนามัย และความเชื่อในวิธีการรักษาพยาบาล ส่วนที่ 4 ข้อมูลทัศนคติต่ออสส. และ ส่วนที่ 5 ข้อมูลการยอมรับบทบาท อสส. สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่า t-test และ Correlation

ผลการศึกษาพบว่า

1. การดำรงตำแหน่งในชุมชน การรับรู้แหล่งความรู้ด้านสุขภาพอนามัย การปฏิบัติตนด้านสุขภาพอนามัย และทัศนคติต่อ อสส. มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับบทบาท อสส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งเมื่อพิจารณารวม และพิจารณาแยกการยอมรับด้านการเชื่อปฏิบัติตามคำแนะนำ จากการยอมรับด้านความพึงพอใจในการให้บริการ

2. การรับรู้เกี่ยวกับ อสส. มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับบทบาท อสส. (รวม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และในรายละเอียดพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับด้านการเชื่อปฏิบัติตามคำแนะนำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการยอมรับบทบาทด้านความพึงพอใจในการให้บริการ

3. ความเชื่อด้านการรักษาพยาบาล มีความสัมพันธ์กับการยอมรับบทบาท อสส. (รวม) และในรายละเอียดพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับด้านความพึงพอใจในการให้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการยอมรับบทบาทด้านการเชื่อปฏิบัติตามคำแนะนำ

4. มีเพียงแนวโน้มว่าประชาชนที่เป็นเพศหญิงมีการยอมรับบทบาท อสส. (รวม) มากกว่าชาย และในรายละเอียดพบว่า ผู้หญิงมีการยอมรับบทบาทในด้านความพึงพอใจในการให้บริการมากกว่าผู้ชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบว่าชายและหญิง มีการยอมรับในด้านการเชื่อปฏิบัติตามคำแนะนำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๕. ส่วนตัวแปรอาชญากรรม ระยะเวลาที่ประชาชนอาศัยในชุมชน การศึกษา รายได้ ความคุ้นเคยระหว่างประชาชนกับ อสส. ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับบทบาท อสส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งเมื่อพิจารณารวม และพิจารณาแยกการยอมรับด้านการเชื่อปฏิบัติตามคำแนะนำ จากการยอมรับด้านความพึงพอใจในการให้บริการ

การศึกษาครั้งนี้ ได้เสนอแนะแนวทางปฏิบัติ ดังนี้คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ ให้มีการรับรู้เกี่ยวกับ อสส. ให้มากขึ้น ควรพัฒนา อสส. ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ประเภทบุคคลให้ มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรมีการติดตามสนับสนุน กระตุ้น สร้างขวัญ กำลังใจ ในการปฏิบัติงานของ อสส. รวมทั้งควรพิจารณาปรับปรุงด้านสวัสดิการของ อสส. และครอบครัว ด้วย

ABSTRACT

THESIS : People's Acceptance toward the Role of Health Volunteers
in Bangkok

BY : Mrs. Authumporn Thiradhana

DEGREE : Master of Arts (Social Development)

MAJOR : Social Engineering

ACADEMIC YEAR : 1994

Three main objectives of this study were to find out (1) the degree of people's acceptance toward the role of health volunteers in Bangkok, (2) factors influencing their acceptance, and (3) some guidelines to improve the efficiency of health volunteer's performance.

The subjects were 211 Bangkok citizens living for at least one year in the community with Primary Health Care carried out by Department of Health. These subjects were selected by multi-stage sampling. The independent variables were, namely, sex, age, duration of living in the community, income, educational level, position held for the benefit of the community, awareness of health information sources, intimacy with the volunteers, health behavior,

confidence in methods of treatment and attitude toward the health volunteers. The dependent variable was the subjects' acceptance toward the role of health volunteers. This variable combined two aspects of acceptance, the conformity on the volunteers' advice and the satisfaction in volunteers' service.

The data were gathered by interviewing the subjects, using a questionnaire as a basis. The questionnaire was divided into 5 parts. The first one dealt with social, economic and demographic characteristics of the sample group. The second part was concerned with their awareness of health volunteer work, awareness of health information sources and intimacy between the respondents and the volunteers. The third part included the health behavior and confidence in treatment methods. The fourth covered the attitude toward health volunteers and the last part had questions on the acceptance of the health volunteers' role, conformity on the advice and the satisfaction in service.

The statistics such as percent, mean, t-test and correlation coefficient were employed to analyze the data.

Findings

1. The subjects' acceptance of health volunteers' role had a positive relationship with attitude toward volunteers, health behavior, awareness of health information sources and position held in the community. This kind of relationship was also found in two aspects of acceptance.

2. The subjects' awareness of health volunteer work had a positive relationship with their acceptance of health volunteers' role. However, the awareness of health volunteer work had no significant relationship with the satisfaction in volunteers' service.

3. The subjects' confidence in methods of treatment had a positive relationship with their acceptance of health volunteers' role. However, their confidence in treatment methods had no significant relationship with the conformity on the volunteers' advice.

4. There was just a tendency that female subjects accepted the role of health volunteers more than the male ones. Also, the females satisfied with the volunteers' advice more than the males.

5. The subjects' age, duration of living in the community educational level, income and intimacy with the volunteers had no significant relationship with their acceptance of health volunteers' role. These variables also had no significant relationship with the conformity on the volunteers' advice as well as the satisfaction in volunteers' service.

Recommendations

People will better accept the role of health service volunteers if their work is made more publicly known. The volunteers should undergo some more training to become more highly efficient. Also, follow-up activities should be worked out to support their work. Their morale can be boosted by improving the welfare for them and their families.

กิตติกรรมประกาศ

ณ โอกาสนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ทิววรรณ กิตติวิบูลย์ อาจารย์
ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตาม ตรวจสอบ แก้ไข เสียสละทั้งกำลัง
กายและกำลังใจ ตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาวิจัย อีกทั้งขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สุภา
กวีดิษฐ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สากรล จริยวิธานนท์ อาจารย์กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณา
ให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไข จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความสมบูรณ์ ครบถ้วน
ทุกประการ

ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการมูลนิธิช่วยการสาธารณสุขชุมชนในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระ
เจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ที่ได้กรุณาอนุมัติงบประมาณส่วนหนึ่ง ช่วยสนับสนุนในการ
ศึกษาวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้แล้ว ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งประทับใจและขอขอบคุณในน้ำใจของบรรดาเจ้าหน้าที่
ศูนย์บริการสาธารณสุข อสส. ในชุมชนที่เก็บข้อมูล เพื่อน ๆ และมีผู้ร่วมงาน ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ
ซึ่งไม่สามารถจะกล่าวนามได้ทั้งหมด ที่ได้ช่วยเหลือสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย จนสามารถจัดทำ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลงได้

อุทุมพร ธีระธรรม

ตุลาคม 2537